1940 ий
10
ЯНВАРЬ
№ 3 (616)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла эллассе пролетарий-шамыч, ушнызаl

Рвезе коммунист

ВЛКСМ
Маробком
ден
Горком
орган

Агитационно-моссовый пашам эреак ышташ

Марийский республикысе комсомол шемер депутат-шамычын местный Советлашкышт сайлымаште партийный организацийлан кугу полышым оказатлен. Окружной ден участковый комиссийлаште председательлан, секретарьлан да членлан чылаже 2558 комсомолец, агитаторлан 4117 комсомолец, доверенныйлан 721 комсомолец, бюллетеньым заполнитлымаште да регистраторлан 727 комсомолец пашам ыштеныт. Самырык агитатор да доверенный-шамыч избиратель-шамычлан Сталинский Конституцийым, сайлыме нерген Положенийым умылтареныт, коммунист ден беспартийный-шамыч блокын кандидатышт верч агитироватленыт. Тыге массын активностьшым да сознательностьым кӱкшӧ уровеньыш нӧлтеныт. Тидыже сталинский блокын кугу сеҥымаштыже шкенжын отражений ым муын. Марийский АССР-ыште шемер депутат-шамычын местный Советлашкышт сайлыме годым 285.874 избиратель гыч голосованийыште 283.244 еҥ участвоватлен, тиде избиратель-шамычын общий количествышт гыч 99 процентым составлятла. Коммунист ден беспартийный-шамыч сталинский блокын кандидатше-шамыч верч 279.422 еҥ голосоватлен, тиде 98,72 процентым составлятла.

Избирательный кампаний завершитлыме. Местный Совет-шамычын Сессийыштат эртеныт. Калыкын избранникше - шамыч Кумышо Сталинский Пятилетний планым илышыш пуртышаш верч у вий дене пижыныт. Избирательный кампаний пытен гынат, агитационно-массовый пашам ыштымашым ч а р н ы м а н огыл, а тудым утыр вияҥден шогыман. Мемнан калык шкенжын политический активностьшым эреак нӧлтыжӧ, партий ден правительствын политикыжым сайын шинчыже, Кумышо Сталинский Пятилетний планым илышыш пуртышаш верч сознательно кучедалже манын мемнан большевистский партий туныкта. Сандене агитатор - шамыч шкеныштын участкыштышт агитационно - массовый пашам эреак ыштен шогышаш улыт.

Туге гынат, южо агитатор-шамыч избирательный кампаний пытен да тунамак агитацийым чарненыт. Оленевский участкын (У Тор'ял район) агитаторжо комсомолка Е. Кропотова избирательный кампаний жапыште агитационный пашам сайын ыштен, но избирательный кампаний пытымек участкыш йолжымат пыштен огыл. Тыгай факт-шамычым Килемар, Йошкар-Ола, Морко, Оршанка да моло районлаштат шагал огыл ужаш лиеш. Тиде теве молан лийын: ВЛКСМ райком да первичный комсомольский организаций-шамыч агитатор - шамычым монденыт, агитационный пашам умбакыжат ыштымаште нунылан полышым пуэн огытыл. Тыгай ситыдымашым кӱчык жапыште пыташ кӱлеш.

Ятыр районлаште агитатор - шамычын совещанийышт эртаралтын. Нине совещанийлаште агитационный пашам умбакыже ышташлан мероприятий-шамычым составитлыме. Агитатор-шамыч нине мероприятий-шамычым илышыш тӱрыс пуртышашлан шке пашаштым планово, четко организоватлышаш улыт, а комсомольский организаций-шамычлан конкретный полышым оказыватлышашт кӱлеш.

Масса коклаште агитационный паша кызытсе жапыште мемнан ончылно шогышо задача-шамыч дене сочетатлалтшаш, нине задача-шамычым шуктымашым обеспечиватлышаш. Социалистический строительствын чыла участкыштыжат труд производительностьым эше утларак нӧлтышаш верч, 1940 ийыште кӱкшӧ урожайым налшаш верч кучедалмаш—агитационно-массовый пашаште главный лийшаш.

Ленинградский военный округ Штабын оперативный сводкыжо-шамыч

5 январьыште чыла направленийлаштат с у щ е с т в е н н ы й н и м а т лийын огыл.

Ухтинский, Реболский да **Петрозаводский** направленийлаште разведчик-шамычын кычалмашышт лийын. Петрозаводский направленийыште мемнан разведка противникын 50 еҥан группыжым пытарен.

Карельский перешейкыште разведчик-шамычын кычалмашышт да артиллерий дене ваш лӱйкалымаш лийын.

Мемнан авиаций противникын резерв-шамычышкыже да военный об'ектлашке ятыр удачный боевой налетым ыштен.

6 январьыште фронтышто существенный нимат лийын огыл. **Ухтинский** направленийыште разведывательный отряд-шамычын столкновенийышт лийын. **Реболский** ден **Петрозаводский** направленийлаште разведчик-шамычын кычалмашышт да ружейно-пулеметный лӱйкалымаш лийын. **Карельский** перешейкыште разведчик-шамычын кычалмашышт да артиллерий дене лӱйкалымаш лийын.

Мемнан авиаций противникын резервлашкыже да военный об'ектлашкыже ятыр удачный атакым ыштен. Воздушный бойышто противникын 10 самолетшым волтен шумо.

7 январьыште фронтышто существенный нимат лийын огыл. **Ухтинский ден Реболский** направленийлаште разведчик-шамычын кычалмашышт лийын. **Петрозаводский** направленийыште ик мемнан разведывательный отрядын действийже дене противникын отрядшым разгромитлыме. **Карельский перешейкыште** разведчик-шамычын кычалмашышт да артиллерий дене лӱйкалымаш лийын.

Игече начар лиймылан верч авиаций шагал действоватлен.

Апшатнур агитколлективын (У-Тор'ял район) руководительже И. М. Михеев йолташ. Фото М. Чуршуковын.

Комсомольский организацийын пашаже саемын

Пытартыш жапыште Параньга район, „Марий" колхоз пеленсе комсомольский организаций шке пашажым ятыр саемден. Тудо шошо агалан ямдылалтмаште активно участвоватла.

Теве комсомолец Н. Петров йолташ агротехкружок дене руководитла, шке пашажым сайын шукта. Тудо колхозник-шамыч дене 3 занятийым эртарен.

Комсомольский организаций И. Иванов йолташлан ломыжым налаш поручитлен. Иванов шке пашашкыже пижын. Тудо тиде кечылаште кок центнер утла ломыжым поген.

А. А. Иванов.

Озанлык пашаште участвоватла

„Танк" колхоз (Морко район) шошо агалан виян ямдылалтеш. Ял озанлык инвентарым, машина-шамычым тӱрыс ремонтироватлен, минеральный удобренийым план почеш ситышын ямдылен.

Первичный комсомольский организаций Куженер районысо бригадир комбайнер-шамычын обращенийыштым обсуждатлен да шошо агалан ямдылалтмаште ятыр мероприятий-шамычым проводитлен. Урлыкашым сортироватлымашке 4 комсомолецым ойырымо, адак комсомолец-шамыч вий дене ломыжым погымашым организоватлыме. Лӱмын ойырымо комсомолец-шамыч Поликарпов ден Михайлова йолташ-шамыч тиде пашан шуктылтмыжым терген шогат.

Бутылкина.

Ончыл колхозник-шамыч

И. М. Димитриев ден И. Ф. Димитриев йолташ-шамыч—Киров лӱмеш колхозын (Куженер район) членышт—1940 ийлан шыл обязательствым 100 процентлан теменыт. Нуно колхозный производствыштат эн ончылно улыт.

Г. П. Димитриев.

Сай библиотека

Чирки средний школа (Пектубай район) пеленсе библиотека 900 теҥгеаш тӱрлӧ литературым иметла. Ученик-шамыч Н. В. Гогольын, Н. Островскийын да моло писатель-шамычын произведенийышт дек кугу интересым проявлятлат.

Державин.

СОВЕТСКИЙ СОЮЗЫШТО

Шӱдӧ пудан урожай верч соревнований

Минск. Белоруссийын колхозникше - ш а м ы ч коклаште шӱдӧ пудан урожай верч соревнований эре шарла. Оршанский районысо колхоз бригадир, председатель да агроном-шамыч, совещанийыш погынен, сталинградец-шамычын тӱҥалме соревнованийышке ушнаш решитлышт.

Юный турист-шамычын пайремышт

10 январьыште Центральный ден Московский городской детский экскурсионно - туристский станций-шамыч Сокольнический паркеш (Москва) юный турист-шамычын кугу пайремыштым организоватла.

Пайремыште школьник-шамыч альпинизмын мастерже, чапле турист, ученый исследователь-шамыч дене вашлийыт. Адак коньки дене мунчалтымаш, лыжный состязаний лиеш.

* *

Украинын западный областьысе художник-шамыч союзын оргкомитетше организоватлалтеш.

Львовышто искусство паша дене областной комитетыште 400 художникым регистрироватлыме.

Харьковышто общественностьын вийже дене да средстваже дене организоватлыме д о м обороны почылтын. Чапле комнатлаште индеш кабинет—авио, бронетанковый, морской, стрелковый, тактический, связь да моло.

1940 ийсе научный экспедиций-шамыч

Шукерте огыл СССР наука Академий 1940 ийлан научный экспедиций-шамыч планым обсуждатлен да утвердитлен.

Европейский равнина мучко экспедиций Донбассын, Курский магнитный аномалийын да „Кокымшо Бакун" районлаштыже геолого - разведочный пашам продолжатлаш тӱҥалеш. Кавказыште тиде крайын геологический историйже изучатлалтеш да шагал улшо металл-шамычын верышт выявитлалтеш.

5

ЙОШКАР-ОЛА РАЙКОМОЛ ПАШАЕҤ-ШАМЫЧЫН ПАРТИЙ ИСТОРИЙЫМ ИЗУЧАТЛЫМЫШТ НЕРГЕН

„ВКП(б) историй краткий курсым" лукмылан лийын комсомолышто пропагандым организоватлыме нерген ВЛКСМ ЦК-н постановленийыштыже раш ончыктымо: руководящий комсомольский пашаеҥ-шамыч шке теоретический шинчымашыштым чарныде, кече еда нӧлтен шогышаш улыт.

Кузе вара ВЛКСМ Йошкар-Ола райкомын пашаеҥже-шамыч шке теоретический шинчымашыштым нӧлтен шогат? Вигак каласаш кӱлеш—моткоч начарын.

ВЛКСМ райкомын секретарьже Богомолов йолташ ятыр жап советский да комсомольский организацийлаште ответственный пашаште лийын. Туге гынат ВКП(б) историйым тунемаш тачемартенат серьезно пижын огыл.

— ВКП(б) историйым Йошкар Армийыште улмем годымак изучатленам,—ойла Богомолов йолташ. Но „Освобождение труда" группым кунам организоватлыме да тудын могай пашам ыштымыжым огеш шинче. „Искра" газета кунам лекташ тӱҥалын манын йодмылан—„понимаешь, сейчас трудно сказать, не помню",—манеш Богомолов йолташ. Тудо тыгак тылеч моло элементарный вопрос-шамычланат раш вашмутым пуэн ок керт. Богомолов йолташ районышто комсомолец-шамычын партий историйым самостоятельно да кружоклаште кузе тунеммыштым пален шогашлан собеседованийым эртарен кертеш мо, вет тудо шкежат ВКП(б) историй гыч элементарный вопрос-шамычымат огеш шинче? Ок керт.

Школа да пионер отдел вуйлатыше Г. Н. Гортэ йолташ ВКП(б) историйым кузе изучатледа манын йодмылан—мый кызыт 7-ше главам изучатлаш тӱҥалынам, кажне глава дене конспектым возем, шке шонымаштем, начар огыл изучатлем—манеш. Но Гортэ йолташын ВКП(б) историйым „изучатлымыже" теве тышеч коеш: Гортэ йолташын ойлымыжо почеш „Правда" газета 1912 ийыште огыл, а 1903 ийыште организоватлалтын, РСДРП-н III-шо с'ездыштыже пуйто меньшевик-шамычат участвоватленыт, В. И. Ленин Симбирск (Ульяновск) ола гыч Петербургышко первый гана пуйто 1917 ийыште миен да „Союз борбы за освобождение рабочего класса" кружокым организоватлен. Тылеч моло вопрос денат ВКП(б) историйыште Гортэ йолташ „у дата-шамычым" муэден.

Марксизм-ленинизм основым начар изучатлымаш Гортэ йолташын практический пашаштыже—пионер паша дене вуйлатымаште кугун отражатлалтеш. Йошкар-Ола районышто пионер отряд-шамыч пашам начар ыштат. Ежово, Куяр, Александров да моло ятыр школа пеленсе пионерский отряд-шамычлан пашаштышт конкретный полыш огеш пуалт. Теве Куяр начальный школышто вожатый Захарова йолташ1930-40 тунемме ийыште ик отрядный с б о р ы м а т эртарен огыл. Пионер-шамыч галстук деч посна коштыт; коммунистический воспитаний начар шындыме. Захарова йолташ пашам огеш шинче огыл, тудо 4-ше ий пионер в о ж а т ы й л а н ышта, но ВЛКСМ Йошкар-Ола райкомын школа ден пионер отдел вуйлатышыже Гортэ йолташ тудлан огеш полшо. Районышто 10 пионерский отрядыште вожатый укелан лийын нимогай паша огеш ыштылт.

Йошкр-Ола райкомолын военно—физкультурный отдел вуйлатышыже Н. С. Егошин йолташ ВКП(б) историйым 3 главам сайын изучатленам манын шотла, но „Северный союз русских рабочих" могай пашам ыштен, РСДРП-н первый с'ездыште могай значенийын да моло элементарный вопрос-шамычланат отвечатлен ок керт.

ВЛКСМ Йошкр-Ола райком пеленсе комсомольский организацийын секретарьже Кудрявцев йолташ посна к о м с о м о л е ц-шамычын ВКП(б) историйым кузе изучатлымышт нерген огеш пале, комсомольский собранийыште вопросым ик ганат шынден огыл.

Йошкар-Ола райкомолын пашаеҥже-шамыч „паша пеш шуко уло, ВКП(б) историйым тунемаш жап уке" манын шкеныштым бездельйыштым петыраш тӧчат. Нунылан умлаш жап: шкеныштын теоретический уровеньыштым нӧлтымашке ончыкыжат тыгак безответственно относитлаш тӱҥалыт гын, практический пашаштышт нунын ситыдымашышт адакат шукырак лиеш. Нуно йӧрдымӧ руководительышкат вашке савырнен кертыт, а тыгай „руководитель-шамычым" комсомлецшамыч нигунамат огыт пагале. Комсомолец-шамыч „митрофанушкам", невеждам, теоретический шинчымашым нӧлтымӧ нерген болтатлыше-шамычым огыл, а кеч могай пашашт сай примерым ончыктышо руководитель-шамычым гына пагалат.

В. Борисов.

ГЕКТАР ГЫЧ ШӰДӦ ПУД ПЫРЧЫМ НАЛШАШ ВЕРЧ

КОМСОМОЛЕЦ-ШАМЫЧ ШОШО АГАЛАН ЯМДЫЛАЛТМАШТЕ

Кужеҥер районысо бригадир, агроном-шамычын обращенийыштым ш у к о колхозласе комсомольский организаций-шамыч активно обсуждатлат да кӱкшӧ урожайым налшаш верч социалистический соревнованийыш ушнат.

Тиде кечылаште „У Кой-Сола" колхоз (Шернур район) пеленсе комсомольский организаций Кужеҥер районысо бригадир, агроном-шамычын письмаштым собранийыш обсуждатлыш. Комсомолец-шамыч гектар гыч 100 пуд урожайым налшаш верч кучедалаш шке ӱмбакышт конкретный обязательствым нальыч.

Шошо агалан образцово ямдылалтшашлан комсомольский вий дене бригадым организоватлыме. Бригада шке пашажым тӱҥалын. Тудо кызыт ломыжым, кайык терсым пога. Минеральный удобренийым ямдылымаште А. Пирогов, Н. Пирогов, В. Старцев активно участвоватлат.

Бердников.

Кӱкшӧ урожайым налшаш верч

„У кече" колхоз (Шернур район) ий еда кӱкшӧ урожайым налмыже дене 1939 ийыште Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлен. Кодшо ийыштат урожай сай шочын—гектар гыч 13 центнер дене пырчан культурым налме.

Ончыкыжат кӱкшӧ лектышан урожай н а л ш а ш верч шуко мероприятийым эртарыме. Колхоз тиде жапыште шошо агалан ямдылалтеш. Таче кечылан урлыкашым ситышын ямдылме да сортироватлен оптымо. Ял озанлык инвентарьшамыч ремонтироватлымашымат начарын огыл организоватлыме. Кызт 14 плуг, 18 тырма да 14 оравам ремонтироватлен шуктымо.

Тыгак имне пукшымашым саемденыт. Тиде пашаште конюх П. П. Иванов поснак ойыртемалт шога. Тудо шошо агалан имне-шамычым сайын пукшен ямдылаш тырша.

Ф. Польий.

Социалистический соревнованийыш ушненыт

Кодшо кечылаште „Боевик" колхозышто (Звенига район) комсомолец-шамыч дене пырля колхозник-шамычын общий собранийышт эртыш. Собранийыште Кужеҥер районысо бригадир ден агроном-шамычын обращенийыштым обсуждатлыме.

Обращенийым обсуждатлымек колхозник-шамыч 100 пудан урожайым налшаш верч конкретный обязательствым налыныт да „Чак-Марий" колхозын колхозникше-шамыч дене соцсоревнованийыш ушненыт.

КАДР-ШАМЫЧЫМ ОГЫТ ВОСПИТАТЛЕ

Самырык комсомольский кадр-шамычым коммунистический духеш воспитатлыме паша—ВЛКСМ райкомшамычын эн кӱлешан да ответственный задачышт. Райкомол-шамычын тиде ответственный задачым шуктен толмашышт деч самырык кадр-шамычын практический пашаште успехышт зависитла. ВЛКСМ райком-шамыч тиде пеш важный вопрос деке але мартенат серьезно огыт подходитле, кадр-шамычым воспитатлымашым огыт акле.

ВЛКСМ Ронго райкомын кадр-шамыч ден оргинструкторский паша отдел дене вуйлатышыже кадр-шамычым учитыватлымаште пашам начар огыл шынден. Кӧ туштo пашам ышта, Дьяконов йолташ тидым раш каласен кертеш. Но тиде але вес руководительшке пашажым кузерак ышта, могай полыш тудлан кӱлеш, политический шинчымашыжым кузерак нӧлтен шога, тиде шотыштo Дьяконов йолташ огеш пале, нимомат каласен ок керт.

Чынак, Ронго райкомол кадр-шамычым воспитатлыме пашам начарын ышта. Эн ондак, первичный комсомольский организацийшамычын секретарьышт дене иктат огеш заниматле, нуным воспитатлыме шотышто паша йӧршеш огеш ыштылт. Кадр-шамыч ден оргинструкторский паша отделым вуйлатыше Дьяконов йолташ—86 секретарь ВКП(б) историйым самостоятельно тунемеш—манеш. Но нунын кокла гыч фактическиже пелыжат огыт тунем.

„Прожектор" колхоз пеленсе комсомольский организацийын секретарьже Ковенков, „Передовик" колхоз гыч Бороухин да моло йолташ-шамычат партий историйым але мартенат изучатлаш тӱҥалын огытыл. Нунылан полыш кӱлеш, но райкомол нимогай полышым огеш пу.

ВЛКСМ райком посна комсомольский организацийын секретарьыштым огеш шинче. Райкомол кадр-шамычым подбиратлымашке путырак несерьезно относитла. Тидын нерген теве тыгай факт моткоч раш ойла: райкомол комсомолка-шамычым механизаций школышко колташ ойырен. Список почеш „Йошкар кече" колхоз пеленсе комсомольский организацийыш А. Ф. Рябчикова йолташлан телефонограмма пуалтеш. „Эрла эрдене Рябчикова йолташ райкомолыш толжо". Икмыняр жап Кужмарий ял совет гыч увертарат, что Рябчикова йолташ шукертак колен.

Нине факт шамыч кадршамычым изучатлымашке, ямдылымашке да воспитатлымашке райкомолын безответственный отношенийжым раш ончыктат. Тыгай отношенийым райкомол пытараш обязан да кадр-шамычым воспитыватлымашке, куштымашке кугу вниманийым ойыраш.

Мих. Толстухин.

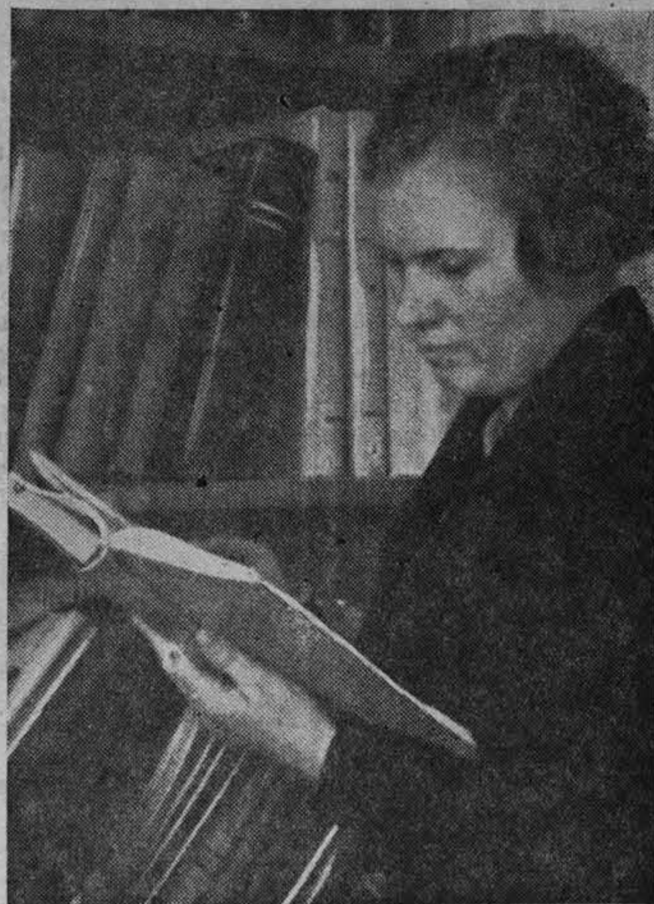

Медведевский средний школын (Йошкар-Ола район) преподавательницаже заочница Н. Я. Томилова. Снимкыште Томилова йолташ Н. К. Крупская лӱмеш пединститутышто педагогика дене госэкзаменлан ямдылалтеш. Фото М. Чуршуковын.

Чодра пашаште стахановский пашан результатше

Социалистический соревнований ден стахановский движенийым кумдан шарыме основеш Морко лестранхоз IV квартал планым 28 декабрьлан чодра румаш дене 102,5 процентлан, шупшыктымаш дене 100,9 процентлан, подвозка дене 120 процентлан темен.

Лестранхоз мучко моло ийысе дене тангастарымаште стахановец-шамыч утларак кушкыныт. 1938 ийыште 38 стахановец велэ ыле гын, 1939 ийыште 186 стахановец уло.

Стахановец А. И. Искаков йолташ—Морко районный советын депутатше, кенеж сезонышто 121 нормым ыштен да октябрь дечвара кутло утла паша нормым темен. Тыгак Смирнов, Смоленцев, Белугин, Новиков да лу дене моло йолташ-шамыч 40 гыч 90 паша норма марте теменыт. Стахановец-шамычын тылзаш пашадарышт 600—700 тенге гыч 1200 тенге марте обычный явлений лийын шога.

Ончыл колхоз-шамыч, „Патыр", „Обда-Нур", „Мастар", „Апшат", „Куатле", „Изи-Шурга", „Ленин-сола" да молат нылымше квартал планым 280 процент марте теменыт да 1940 ий 1 квартал планым тӱрыс шуктеныт.

Кугу-Кожлаял, Весьшӱргӧ, Кумыж'ял, Шале да Шиньша ял совет-шамыч ончыл верым налын шогат. Нине ял совет-шамыч колхозлаште чодраш организованно лектын каймашым моштен организоватлен улыт.

Садланак Морко райисполком нине ял совет, колхоз-шамычын председательыштым 3 январьыште 5000 тенге окса дене премироватлен.

Б. В. Кольцов.

Колхозник-шамыч культурно канат

„Мастар" колхозын (Морко район) правленийже культурный мероприятийлан лӱмын средствам ойырен. Кызыт каныш жапым культурно эртараш шашка, домино, чапле биллиард уло. Радио дене сылне концерт-шамычым колыштыт.

Колхозник-шамычын йочашт—пионер ден школьник-шамыч колхозын сценешыже концерт дене да постановка дене выступатлат. Шукерте огыл Г. Ефрушын „Энгыремышвод" пьесшым шындышт.

Ваня Егоров.

100 тенгем модын налын

„У корно" колхозын (Параньга район) колхозникше—комсомолец Алеша Гордеев 1938 ийысе заем облигаций почеш 30 декабрьыште 100 тенгем модын нале.

С. Рянцев.

Колхозник-шамычым обслуживатлена

Мемнан школа пеленсе драмкружок колхозник-шамыч коклаште кугу авторитет дене пользоватла. Шукерте огыл Ермучаш ялеш (Парньга район) марийский драматург С. Н. Николаевын возымо „18-ше ий" пьесыжым модын ончыктышна. Колхозник-шамыч модмынам сово кырен вашлийыч.

Яковлев Ваня.

Куракино средний школа, Параньга район.

Шошо агалан ямдылалтмаш

Телефон дене. „Кӱан памаш колхоз (Ронго район) шошо агалан виян ямдылалтеш. Тиде кечыште урлыкашым сортироватлен пытара. Сортироватлымаште кок комсомолец пашам ударно ыштат.

Ял озанлык машина ден инвентарым ремонтироватлаш тӱналме. Тачекечылан кум сеялкым олмыктымо. Кызыт плугым ачалат.

Комсомольский организаций шошо агалан ямдылалтмаште активный участийым принимат. Тудо удобрений ямдылмашым организоватлен. 5 центнер ломыжым погымо да 16 центнер минеральный удобренийым Йошкар-Ола гыч кондымо.

Шестаков.

Ферма кушкеш

1936 ийыште „У корно" колхоз (Параньга район) ушкал фермым организоватлыш. Тиде фермыште кызыт 70 вуй нареш вольык уло, тудын кокла гыч—30 вуй лӱштымӧ ушкал. Доярка Т. Алексеева йолташ тиде фермыште 1938 ий годсек ышта, презе-шамычым йӧратен онча. Тудын ончымо молоцняк-шамыч таза, йытыра кушкыт. **Р.**

Куяр станцийысе телымсе пионерский лагерьыште тунемше-шамыч каникулым веселан да культурно эртарат. **Снимкыште:** Яргина Фая, Лычангина Маргарита да Клиновицкая Лидия издер дене мунчалтат. **Фото М. Чуршуковын.**

ВЛКСМ райком ок полшо

Шукерте огыл мемнан комсомольский организаций „ВКП(б) историй краткий курсым" лукмылан лийын партийный пропагандым шындыме нерген ВКП(б) ЦК-н постановленийжым илышыш пуртымым терген, итогым ыштыш.

Тиде итог ончыктыш: посна комсомолец-шамыч ВКП(б) историй краткий курсым начар огыл тунемыт. Теве И. Романов, М. В. Козырева, Ф. В. Козырев да молат 3—4 главам изучатлат.

Туге гынат, ВЛКСМ Ронго райкомын пропаганда ден агитаций отделже „Родина" колхоз пеленсе комсомольский организацийлан шагал полша. Таче марте ни консультаций, ни лекций, ни вопрос ден ответ-шамыч вечер ик ганат лийын огыл.

М. В. Козырева.

РАЙКОМОЛ ДА ШКОЛА

ВЛКСМ Центральный Комитетын шукерте огыл эртыше X пленумжо комсомолын школышто пашаже нерген обсуждатлен, тиде пашаште мемнан тӱн ситыдымашнам— комсомолышто школа дек настоящий вниманий уке улмым раш ончыктен да мемнан ончылан кугу задачым—пӱтынь комсомолым школа дек савыраш—шынден. Мутат уке, пленумын ончыктымо тӱн ситыдымаш Марийский республикысе комсомольский организаций декат тӱрыснек относитлалтеш. Ятыр руководящий комсомольский пашаен-шамыч, ВЛКСМ райком-шамыч школым комсомолын государственный деятельностыштыжо пеш важный участок семын ончен огытыл, школысо илыш дене шагал заниматленыт.

ВЛКСМ Куженер райком школа-шамычын вопросыштлан вниманийым моткоч шагал уделятлен. Идалык утла жапыште райкомолын бюрожо 242 вопросым обсуждатлен гын, нунын кокла гыч школа дене кылдалтше вопрос 9 гына лийын. Нине индеш вопросышто бюро мо нерген обсуждатлен. Куженерский средний школысо ВЛКСМ организацийын комсомольский хозяйствыже, детский районный спартакидым эртарымашлан орг. комитетым сайлымаш, школышто политико-воспитательный паша, проверочный испытанийлан ямдылалтмаш нерген—теве об'ект-шамыч. А самырык учитель-шамыч кузе пашам ыштат, нунылан могай полыш кӱлеш, школышто ятыр школьник-шамыч, нунын коклаштак комсомолец-шамычат молан огыт успеватле, дисциплиным кузе пенгыдемдаш, школысо комсомольский организаций-шамыч тунеммын качествыже верч да пенгыде дисциплина верч кузе кучедалыт—нине вопрос-шамыч райкомол монден.

Райкомол бюро вопросым ӱмбач гына обсуждатлен да формальный решенийым приниматлылын. „Указать", „просить", „поручить", „потребовать", „предложить"— райкомолын пашаен-шамычлан, очыни, тыгай мут-шамыч пеш келшат, садлан кажне решенийын кажне пунктлаштыже тыгай мут-шамыч—обсуждатлыме вопрос дек формально-бюрократический, бездушный отношенийым ончыктышо мут-шамыч фигурироватлат.

Куженер райкомолын школа ден пионер отделым вуйлатышыже Фоминых йолташ школа паша дене чытыдыме шагал ыштен да кызытат инциативым ситыдымын проявитла. Районышто неуспеваемость кокла шот дене 17 процентат утла. Посна школлаште 33 процент марте шуэш. Куженер средний школышто неуспеваемость 28 процент утла. 538 тунемше гыч 21 отличник гына. Иван-Сола средний школышто неуспеваемость 22,6 процент, а посещаемость 94,1 процент велэ. Тыгай кугу ситыдымаш-шамычым пытарашлан Фоминых йолташ мом ыштен? Ответ икте гына: нимом.

Южгынам Фоминых йолташ районыш кая, но школышко ок пуро, але пура гынат школысо илыш дене огеш интересоватле. Шыжым тудо Иван-Сола средний школыш пурен лектын, но ик мутым пуыде мӧнгеш каен. Шукерте огыл Фоминых йолташ Салтак-ял неполный средний школышто лийын, тушто икмыняр фактым пален налын, но адакат нимогай конкретный выводым ыштен огыл, садлан школышко миймын результатше ноль лийын. А вет Салтак-ял неполный средний школышто дисциплина эн начар положенийыште.

Куженгер РОНО учитель-шамычлан шагал полша, районышто 174 учитель гыч 46 учительже велэ заочно тунемеш, молыжым але марте заочный обучений дене охватитлыме огыл, нунын квалификацийыштым нӧлтымаште нимо ок ышталт. Фоминых йолташлан тиде вопрос пуйто огеш касаллат, тудо самырык учитель—комсомолец-шамыч дене ик ганат беседоватлен огыл. Мутлан, самырык учительница— комсомолка-шамыч Петрова, Янаева йолташ-шамычлан йоча-шамыч коклаште авторитетыштым нӧлтымӧ шотышто иктаж мо ыштылтын мо? Уке. Школысо комсомольский ден пионерский организаций-шамыч, комсомолец-шамыч, пионер-шамыч тунеммын кӱкшӧ качествыже верч йӧршеш ситыдымын кучедлыт. Нуным качество верч кучедалмашке мобилизоватлашлан мом ыштыме? Фоминых йолташ живой руководствым обеспечитлен моштен огыл. Южо школлаште посна школьник-шамыч дисциплиным нарушатлат, нуным воспитыватлымаште мо ышталтын? адакат уке.

Фоминых йолташ школа илышын чыла детальышкыже вникатлаш але марте шоналтен огыл. Начар успеваемость улмын причиныже-шамычым анализироватлен ок мошто, политический выводым ок ыште. Тудымат каласыде ок лий: Райкомол бюро Фоминых йолташлан пеш начар полша.

Советский Союзышто чыла вере пиалан школьник-шамыч каникулым веселан, культурно эртарат. Куженер райкомолын да первичный организаций-шамычын неповоротливостьыштлан кӧра Куженерыште йоча-шамычын каникулышт веселан огыл эртен.

ВЛКСМ ЦК X пленумын решенийже-шамыч негызеш ВЛКСМ Куженер райком школышто шке пашажым вож гычак саемдышаш.

Я. И. Малинов.

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

Английский военный министр Хор-Белишан отставкыш каймыже

6 январьыште английский военный министр Хор-Белишан отставкыш каймыже нерген официально увертарыме ыле. Английский король военный министрлан пытартыш жапыште торговля министр постышто шогышо Оливер Стэнлим назначатлымашым утвердитлен.

Хор-Белишан отставкыш каймыже тудлан шканжат да тыгак Английсе общественный мненийланат кугу вучыдымаш лийын манын, шуко английский газета-шамыч ончыктат.

Хор-Белишам военный министр портфель деч лиштлаш Чемберленым заставлятлыше причина-шамычым обсуждатлен, печать Хор-Белиша ден армий верховный командованийын представительже-шамыч коклаште кугу столкновений лийме нерген ушештара. Хор-Белиша Англия гыч Финляндийыш военный материал-шамычым колтен шогымо ваштареш возражатлен манын, Лондонышто настойчиво утверждатлат.

Их жапыштак Хор-Белиша олмеш Стэнлим назначатлымаш печать могырым благоприятный откликым огеш вашлий. Газетын мненийже почеш, Стэнлин шке предшественникшын гай способностьшо уке (ТАСС).

Норвежский металлист-шамыч войнам ылыжтыше скандинавский агент-шамычым клеймитлат

Стокгольм, 6 январь (ТАСС). „Арбейдербладет“ норвежский газета Осло оласе металлист-шамыч профсоюз руководствын обращенийжым публиковатлала. „Ослосо металлист-шамыч,—обращенийште ойлалтеш,—пытартыш жапыште Скандинавийште войнам ылыжтыше агент-шамычын колтен шогымо, провокационный деятельностьым шыдешкен клеймитлат. Норвегийсе пашазе класс мемнам мировой войнаш пурташ тыршыше, скандинавский буржуазилан шкенжым военный авантюрыш шупшылаш огеш пу.

Ослосо металлист-шамыч правительство деч элым кӱлдымаш бойныш шупшылаш тыршыше, войнам ылыжтыше агент-шамыч ваштареш решительный мера-шамычым ышташ требоватлат. Белогвардеец-шамычын белофинн-шамычлан полшаш эртарыме сборыштым профсоюз решительно осуждатла“.

Решений ок шукталт

А. И. Микоян йолташ партийын XVIII с'ездыште выступатлымаштыже тыге ойлен, что „шуктыдымашым обеспечитлыдыме сай решений—тиде ярашке лӱйымаш“. Чынак, южо комсомольский организаций-шамыч шке собранийлаштышт ятыр сай решенийым луктыт. Но тиде решений кузе илышыш пурталтеш, кузе посна комсомолец-шамыч шуктен шогат, огеш тергалт.

Теве, Йошкар-Ола 9 № средний школа пеленсе комсомольский организацийым налына. Школышто дисциплиным пенгыдемдыме нерген да успеваемостьым нӧлталме нерген комсомольский собранийлаште тунемме ийын тӱҥалтышыже гычак кутыреныт да сай решенийым луктыныт. Но решений таче кече мартенат илышышке ок пурталт.

Школышто комсомолец-шамычын авангардный рольышт нимыняр огеш кой. 30 комсомолец кокла гыч 8 комсомолецше начар отметка дене тунемеш. В. А. Сонова кок начар отметкым иметла, В. А. Титова—1, Н. М. Глазыринан—геометрий дене „плохо“ отметка.

Южо комсомолец-шамыч начар тунемыт, а причинаже теве мотшо: нуно мӧҥгышто заданийым огыт шукто, дисциплина урок годым лушкыдо. Но комсомольский организаций тиде шотышто нимом ыштен огеш.

Школьный комсомольский организаций ВЛКСМ ЦК-н Х пленумын решенийже почеш шке пашажым решительно саемдышаш.

Куярский телымсе пионерский лагерьыште

Чодра да сплав профсоюзын Областной Комитетше дене пырля ВЛКСМ Марийский Обком Куяр станцийыш пионер-шамычлан телымсе лагерьым организоватленыт. Лагерьыште чылаже 104 йоча кана. Тыште йоча-шамыч теле каникулыштым веселан эртарат. Нунын ятыр мужыр ечышт, конькишт уло. Изирак-шамыч издер дене мунчалтыт. Лагерьыште каток уло. Тушто йоча-шамыч эр тӱҥалын кас марте мунчалтат. Ечызе-шамыч чодраште яндар южым шӱлалтен коштыт.

Вот красный уголок. Тыште эре йӱк-йӱан. Йоча-шамыч пианиным шоктат, кругыш шогалын модыт. Лудашышт библиотека гыч книгам налыт, тыштак тӱрлӧ газета-шамычым лудыт. Пионерский вожатый Шура Спирина йоча-шамычым тӱрлӧ семын модаш туныктат.

Биллиардный комнатыште йоча-шамыч биллиард дене модыт. Нунын чемпионышт Йошкар-Оласе 6-шо №-ан школа гыч толшо Кропотов Виталий. Тудым чыланат сенгаш тӧчат, но огыт керт: тудо ынде начарын огыл модеш.

6-шо январьыште йоча-шамыч Маргосфилармоний гыч толшо артист-шамычын выступатлымыштым колыштыч. Нунын ончылно солист-шамыч: Илья Иванович Фроликов, Мария Михайловна Любская, Мария Станиславовна Михальская муро-шамыч дене выступатлышт. Маргосфилармонийын артистше Мокеев юмористический рассказ-шамычым каласыш. Йоча-шамыч артист-шамычын выступатлымышт дене пеш доволен лийыч.

12 январь марте йоча-шамыч веселан канат, а 13 январь гыч нуно у, яндар уш дене отлично тунемаш тӱҥалыт.

Ийв. Федотов.

Оборонный пашам сайын шындыме

Пытартыш жапыште Морко районышто осоавиахим паша икмыняр саемын. Кожлаер ял советысе „Пайгатнур“ колхозышто 33 колхозник осоавиахим членлан шога. ОСО организацийын председательже комсомолец Меньшиков йолташ пашам сайын шынден. Тудын вуйлатымыже дене 7 енг „ВС“ значоклан, 15 енг „ПВХО“ значоклан нормым сдатленыт.

Каркатово ял советысе „Йошкар Энгер“ колхоз пеленсе Осоавиахимовский организацийыште паша начар огыл шында. (Председатель Краснов йолташ. Тиде организацийыште осоавиахим член-шамычлан оборонный тема дене беседа эртаралтеш. Член-шамыч чыланат оборонный значоклан нормым сдатлепыт.

П. С. Павлов.

ГТО у комплекс

ССР Союз Калык Комиссар-шамыч Советын постановленийже дене „Готов к труду и обороне СССР“ у Всесоюзный физкультурный комплекс вводитлалтын. Тиде постановлений Советский правительствын физкультура ден спорт дек моткоч кугу вниманийым уделятлымыжым раш ончыкта.

Советский правительствын главаже В. М. Молотов йолташ ВКП(б) XVIII с'ездыште ыштыме докладыштыже ойлен: „тыгай воспитанийым гына коммунистический манаш лиеш, кудо мемнан мобилизационный ямдылык улмынам да пӱтынь мемнан способностьнам беззаветно кучедалмашке да коммунизмын сеҥгышашлыке верч у бойлашке нӧлта“. Физически воспитатлымаш коммунистически воспитатлымашын ойыраш лийдыме ужашыже улеш. Советский физический культура мемнан эл ончылно шогышо великий задача-шамычым шуктымаште участвоватлаш призватлалтын.

ГТО у комплекс шемер-шамычым физически воспитатлыме системым ятыр саемда. Пытартыш жап марте улшо ГТО комплексым комсомолын инициативыже дене 1931 ийыште вводитлыме ыле. Вашке комплексын кокымшо, кугурак ступеньжым разработатлыме ыле, а вараже йоча-шамычлан да подросток-шамычлан комплексым—„Будь готов к труду и обороне“. 5 миллион утла енг 1-ый ступень ГТО нормым сдатлен; 100 тӱжем утла—комплексын 2-шо ступень кӱкшӧ норматившке-шамычым; миллионат пеле утла школьник-шамыч БГТО нормым сдатленыт.

ГТО комплекс шемер-шамычын бытышкышт келгын пурен. Тудо кугу популярностьым завоеватлен, вет тудын основыштыжо келге патриотический идеям пышталтын — социалистический трудлан да советский родинам аралыме священный пашалан ямдылалтмаш. Ты марте улшо комплекс норма-шамычын стандартный улмышт дене страдатлен. Советский Союзысо тӱрлӧ областьласе природный особенность шотыш шагал налалтын, спортын кугу оборонный значенийан видше-шамыч кӱлешлык развитийым налын огытыл: фектований, бокс, кучедалмаш, препятствийым сеҥымаш, гимнастика. Тидыже ГТО комплекс дене занятий да учебно-спортивный паша коклаште искусственный кӱрылтмашым создаватлен.

У комплексыште нине ситыдымаш-шамычым корандыме. Тудо шемер-шамычым социалистический трудлан ямдылыме пашам саемда да советский патриот-шамычлан „Всеобщий воинский обязанность нерген“ у законын требованийжым успешно шукташ полша.

У комплекс, нормын стандартностьшым коранден, сдатлышылан ойырен налаш кугу возможностьым пуа. Обязательный нормышко общеразвивающий кугу значенийан спортын видшым да физический упражнений-шамычым пуртымо. Тышке пурат: ече, кокла дистанцийыш куржмаш, препятствий полосам сеҥымаш, штык ден гранатым моштен кучылтмаш.

У комплексыш пуртымо физический упражнений-шамыч физкультурникын основной физический качествыже-шамычым развиватлалтмашым пуат. 1-й группышко писылыкым, скоростьым развиватлыше упражнений-шамыч пурат: 100 метрыш куржмаш, велосипед—500 метрыш, 50 метрыш ийымаш да моло, 6-шо группа упражнений-шамыч—штангым нӧлтымаш, молотым метатлымаш да вийым развиватлыше моло упражнений-шамыч; 7-й группыш пурышо спортын видше-шамыч—фехтований, штыковой бой, бокс, кучедалмаш—аралымаш да нападатлымаш навыкым прививатлат.

Комплексыште молодежьым поснак увлекатлыше спортын видше-шамыч шотым шукемдыме: гимнастика, препятствийым сеҥымаш, фехтований, конный спорт, планеризм, парашютизм, мотоспорт, кучедалмаш, нелытым нӧлтымаш, бокс, альпинизм. Спортын нине видше-шамыч Йошкар Армийын ончыкылык боецше-шамычым ямдылымаште пеш важный значенийым иметлат.

У комплексыште обычный значок дене пырля отличникын значокшо (БГТО ден II ступень ГТО комплекс-шамычлан) вводитлалтеш. Тлеч посна 1-й ступень ГТО нормым сдатлыме годым тиде жапыштак II ступень дене зачет допускатлалтеш. У комплексыште норма шот шагалемын БГТО значокым налшашлан 11 нормым сдатлыман, 1 ступень ГТО—13 нормым, II ступень—15 нормым сдатлаш требоватла.

„Готов к труду и обороне СССР“ у комплекс спортын 60 видше наре охвататла да молодежьын учебно-спортивный пашажын основыжо лийын кертеш. Тудым 1940 ийын 1 январь гыч вводитлыме. Физкультурный движенийыште активно участвоватлыше Ленинско-Сталинский комсомол спортивный организаций-шамычлан нунын пашаштым у ступеньыш нӧлталашлан полшышаш.

Физкультурник-шамыч коклаште политико воспитательный пашам вияндаш кӱлеш. Комсомолец-шамыч у комплексым пеш кумдан пропагандироватлышаш улыт. Тенийсе ий ГТО значкист-шамыч отрядым ятыр кушташ, у чапле спортивный достижений-шамычым пушаш.

ГТО у комплекс пӱтынь физкультурный пашам саемдымаште куатле средства лиеш. Физкультурник-шамычын шуко миллионан армийже Советский правительство йыр, Ленин—Сталин партий йыр эше чакрак силотитлалтеш.

В. Снегов,

СССР Совнарком пелен физический культура ден спорт паша дене Всесоюзный Комитетын председательже.

Отв. редактор—**К. А. ЛЕНСКИЙ.**

АДРЕС РЕДАКЦИИ: МАССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 69—70, телефон № 90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—35. Йошкар-Ола, типография Маргосиздата.